

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๘๕/๒๕๖๖

เรื่อง สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน กรณีร้องเรียนว่าแนวเขตที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวง
ทับซ้อนที่ดินทำกิน ตำบลกุดแห่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดยโสธร

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

กรมทางหลวง

๑.ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์ ตามคำร้องที่ ๑๐๒/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ว่า
ผู้ร้องครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อจากบรรพบุรุษ จำนวน ๒ แปลง คือ ที่ดินตามโฉนดที่ดิน
เลขที่ [REDACTED] ตำบลกุดแห่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดยโสธร ออก ณ วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๖ เนื้อที่
ประมาณ ๓๘ ไร่ ๓ งาน ๘๐ ตารางวา และที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เลขที่ [REDACTED]
ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันเป็นตำบลกุดแห่ อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดยโสธร) จำนวน ๒๐ ไร่ ซึ่ง [REDACTED] ยายผู้ร้องเป็นผู้แจ้งการครอบครองไว้เมื่อวันที่
๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ต่อมาเมื่อปี ๒๕๓๔ ผู้ถูกร้องได้ปักป้ายกำหนดแนวเขตที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวง
บริเวณทางหลวงหมายเลข ๒๑๒ สายอุบลราชธานี - มุกดาหาร - นครพนม ตอนอำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดมุกดาหาร กิโลเมตรที่ ๑๒๒+๕๐๐ ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลกุดแห่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดยโสธร
ทับซ้อนกับที่ดินของผู้ร้อง รวมทั้งมีหนังสือสั่งให้ผู้ร้องรื้อถอน ทำลาย หรือย้ายทรัพย์สินออกจากที่ดิน
บริเวณดังกล่าว ทำให้ได้รับความเดือดร้อน จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ
ตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการ
ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจง
ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

/๒.๑ รายการ...

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา ที่ ยส ๐๐๒๐.๐๒/๕๕๔๐ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ หนังสือผู้ถูกร้อง ที่ คค ๐๖๑๓๗(ท)/๗๖๔๖ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ รายงานการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ พื้นที่พิพาท ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

๒.๑.๔ หนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา ที่ ยส ๐๐๒๐.๐๒/๗๐๖๕ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

รายละเอียดปรากฏตามข้อ ๑ ความเป็นมา

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) การประกาศแนวเขตที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวง เป็นการดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๒^๑ (กฎหมายที่มีผลใช้บังคับในขณะนั้น) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจที่จะสงวนที่ดินว่างเปล่า และไม่มีผู้ครอบครองไว้เพื่อประโยชน์ของงานทาง จากการสำรวจในขณะนั้น ที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาทเป็นที่ดินว่างเปล่าและไม่มีผู้ครอบครอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมจึงออกประกาศสงวนที่ดินสำหรับวัตถุประสงค์สร้างทางในท้องที่อำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภออำนาจเจริญ และอำเภอเลิงนกทา จังหวัดอุบลราชธานี ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๔๙๔ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๘ ตอนที่ ๕๓ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๔๙๔) ซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงประมาณ ๑,๐๐๐ เมตร ริมทางหลวงหมายเลข ๒๑๒ ตอน สีแยกเข้ามุกดาหาร - สามแยกเลิงนกทา กม. ๑๒๒+๕๐๐ ด้านขวาทาง

๒) เมื่อปี ๒๕๒๘ เขตการทางอุบลราชธานี แขวงทางมุกดาหาร ได้สำรวจและจัดทำแผนที่แสดงสภาพและเขตที่ดิน โดยมีประชาชนเจ้าของที่ดินข้างเคียงลงชื่อรับรองแนวเขตที่ดินทุกด้าน ได้แก่ [REDACTED] (มารดาผู้ร้อง) ด้านทิศตะวันตก [REDACTED] ด้านทิศตะวันออก [REDACTED] (มารดาผู้ร้อง) ด้านทิศเหนือ และ [REDACTED] ด้านทิศใต้

/ปรากฏตาม...

^๑ พระราชบัญญัติทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๒

มาตรา ๓๗ รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะสงวนที่ดินว่างเปล่าและไม่มีผู้ครอบครองไว้เพื่อประโยชน์งานทาง โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศไปแล้ว ไม่มีผู้ใดแย้งสิทธิ ให้ถือว่าที่ดินนั้นตกอยู่ในความคุ้มครองของผู้อำนวยการทางหลวง และผู้ใดจะจับจองไม่ได้จนกว่าจะได้ประกาศเพิกถอนการสงวน

การเพิกถอนการสงวนตามมาตรา นี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ปรากฏตามทะเบียนแสดงที่ดินนอกเขตทางหลวง ปี ๒๕๒๘ ในทางหลวงหมายเลข ๒๑๒ ตอนควบคุม ๐๔๐๑ ตอน นาโพธิ์ - ห้วยสะแบก

๓) ที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาท มีเนื้อที่ ๔ ไร่ ๒ งาน ปัจจุบันมีขอบเขตด้านทิศตะวันออกติดกับที่ดิน [REDACTED] ทิศใต้ติดกับทางสาธารณประโยชน์ ทิศเหนือและทิศตะวันตกติดกับที่ดินผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา ได้ตรวจสอบและรังวัดในระบบแผนที่ UTM^๒ และภาพถ่ายทางอากาศแล้วปรากฏว่าที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาทอยู่นอกโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] ของผู้ร้อง จึงไม่ทับซ้อนกัน และไม่ทับซ้อนกับที่ดินของประชาชนรายอื่น

๔) ที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาทนั้น ผู้ถูกร้องได้สงวนไว้ใช้ประโยชน์ในงานทาง โดยใช้เป็นบ่อลูกรังเพื่อก่อสร้างและบำรุงรักษาทางหลวงตามวัตถุประสงค์ของประกาศกระทรวงคมนาคม โดยปักหลักเขตป้ายแสดงอาณาเขตในที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาทไว้ชัดเจน แต่ปัจจุบันผู้ถูกร้องหยุดเข้าใช้ประโยชน์เนื่องจากอยู่ระหว่างการหาข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดิน โดยคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีประชาชนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน ซึ่งได้ลงพื้นที่ตรวจสอบติดตามการแก้ไขปัญหาเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๕ และขอความร่วมมือให้ทุกฝ่ายระงับการกระทำใด ๆ อันจะมีผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินและเขตทางสาธารณะไว้ก่อน

๕) ผู้ถูกร้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องออกจากที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวง พร้อมทั้งรื้อถอนทำลาย หรือย้ายทรัพย์สินออกจากบริเวณที่ดิน และได้แจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ทราบด้วยแล้วหลายครั้ง แต่ผู้ร้องไม่ยินยอม ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องประสงค์ที่จะใช้สิทธิทางศาลเพื่อยุติข้อขัดแย้ง แต่ผู้ร้องไม่ยินยอม

๖) ผู้ถูกร้องได้รับเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องผ่านทางหน่วยงานและคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ซึ่งมีผลดำเนินการ ดังนี้

๖.๑) ปี ๒๕๕๐ ผู้ร้องร้องเรียนต่อจังหวัดยโสธร ซึ่งต่อมาสำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา ได้รังวัดตรวจสอบแล้วปรากฏว่า ที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาทอยู่นอกโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] ที่ผู้ร้องนำมาแสดง ดังนั้น ที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาทกับที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] จึงไม่ทับซ้อนกัน สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา ได้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธรทราบ และกรมที่ดินยุติเรื่องร้องเรียนแล้ว

/๖.๒) ปี ๒๕๕๘...

^๒ ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการสร้างและการใช้ระวางแผนที่ พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

“ยู ที เอ็ม” (UTM) ย่อมาจาก Universal Transverse Mercator หมายถึง ระบบการฉายแผนที่ (Map Projection) เพื่อถ่ายทอดตำแหน่งจากพื้นผิวโลกซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นผิวโค้งทรงรี (Ellipsoid) ลงบนพื้นผิวทรงกระบอก

๖.๒) ปี ๒๕๕๘ ผู้ร้องร้องเรียนต่อกระทรวงคมนาคม ต่อมาคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม^๓ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงคมนาคม ซึ่งที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ มีมติให้ผู้ถูกร้องและผู้ร้องไปดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมาย

๖.๓) ปี ๒๕๖๓ คณะอนุกรรมการฯ มีมติให้ผู้ถูกร้องแต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัยในที่ดินที่อยู่ในการดูแลของผู้ถูกร้อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัยของขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม ผู้ถูกร้องจึงมีคำสั่งที่ บ.๑/๕๕/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔ แต่งตั้งคณะทำงานโดยมีตัวแทนภาคประชาชนและผู้ร้องร่วมเป็นคณะทำงาน

๖.๔) ปี ๒๕๖๔ คณะทำงานฯ พิจารณาแล้วสรุปว่า ไม่สามารถวินิจฉัยเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ เมื่อรัฐและประชาชนต่างอ้างสิทธิในพื้นที่เดียวกันซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการรุกร้ากันบางส่วน จึงต้องนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการทางศาลตามกฎหมาย แต่ผู้ร้องไม่ประสงค์ให้ใช้กระบวนการทางศาลและขอให้มีหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ศาลยุติธรรมเป็นผู้ตัดสิน ซึ่งจากการที่คณะทำงานฯ ลงพื้นที่เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๔ ร่วมกับส่วนราชการในจังหวัดยโสธรตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ ก็ยังไม่ได้ข้อยุติว่าเอกสารของฝ่ายใดถูกต้องกว่ากัน สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธรสาขาเลิงนกทา และอำเภอเลิงนกทา จึงได้แนะนำให้ผู้ร้องยื่นร้องวัดตรวจสอบที่ดินเพื่อความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และเป็นไปตามระเบียบราชการ หากผลการรังวัดไม่เป็นที่พอใจ ให้ทั้งสองฝ่ายใช้สิทธิตามกฎหมายต่อไป แต่ผู้ร้องไม่ยื่นขอรังวัดที่ดินของตนเอง

๖.๕) ปี ๒๕๖๕ ผู้ร้องร้องเรียนต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน ซึ่งคณะอนุกรรมการประสานงานเร่งรัดติดตามการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัยของขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรมและขับเคลื่อนนโยบาย ๙ ด้าน ได้แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีประชาชนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน และเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๕ คณะทำงานดังกล่าว พร้อมด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย จังหวัดยโสธร สำนักจัดการที่ดินของรัฐ สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร อำเภอเลิงนกทา สำนักงานทางหลวงที่ ๓ (สกลนคร) แขวงทางหลวงมุกดาหาร หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชนและผู้ร้อง ได้ลงพื้นที่ติดตามการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัยจากนั้นที่ประชุมคณะทำงานฯ มีข้อเสนอแนะให้ผู้ร้องนำ ส.ค. ๑ ไปยื่นคำขอออกเอกสารสิทธิเพื่อพิสูจน์สิทธิต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา

/เพื่อรังวัด...

^๓ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๔๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัยของขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ขปส.) เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัยของ ขปส. ซึ่งรวมถึงกรณีตามคำร้องนี้ด้วย

เพื่อรังวัดตรวจสอบเอกสารสิทธิที่ดินตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป และขอความร่วมมือให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องระงับการกระทำใด ๆ ที่จะกระทบหรือเปลี่ยนแปลงสภาพในที่ดินและเขตทางสาธารณะไว้ก่อนจนกว่าจะได้ข้อยุติเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินดังกล่าว

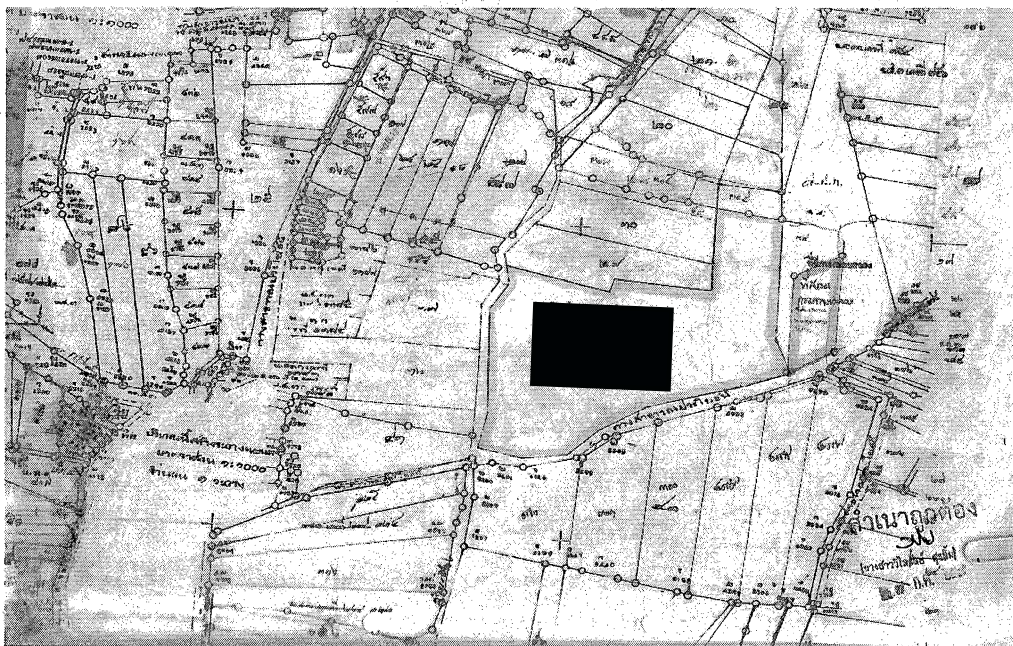
๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา มีหนังสือพร้อมทั้งให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในคราวลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ สรุปได้ ดังนี้

(๑) โฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] หน้าสำรวจ [REDACTED] ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ปัจจุบันมีชื่อผู้ร้องเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ โดยรับมาจากมารดา ซึ่งมารดาผู้ร้องรับมรดกมาจากตาผู้ร้อง โดยตาผู้ร้องเป็นผู้นำเดินสำรวจออก น.ส. ๓ ก. เลขที่ [REDACTED] เมื่อปี ๒๕๑๙ โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ ซึ่งเป็นการเดินสำรวจโดยไม่มีหลักฐานใด (มิได้แจ้งการครอบครองที่ดิน) ต่อมาออกโฉนดที่ดินโดยการเปลี่ยน น.ส. ๓ ก. เป็นโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] ตามความในมาตรา ๕๘ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๖ เนื้อที่ ๓๘ ไร่ ๓ งาน ๘๐ ตารางวา

(๒) เมื่อปี ๒๕๕๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินได้รังวัดสอบเขตที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาท และได้้นำรูปแผนที่มาลงที่หมายในระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศแล้วปรากฏว่า ที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงของผู้ถูกร้องอยู่นอกโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] ของผู้ร้อง จึงเห็นว่าแนวการทางมุกดาหารไม่ได้ปักหลักเขตทับซ้อนในที่ดินของผู้ร้อง

ระวางรูปแปลงที่ดินบริเวณพิพาท

/(๓) เมื่อวันที่...

(๓) เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๘ สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา ได้รังวัดตรวจสอบที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาทตามผู้แทนแขวงทางหลวง มุกดาหารนำชี้แล้ว ผลการรังวัดได้เนื้อที่ ๔ ไร่ ๔๖ ตารางวา น้อยกว่าเนื้อที่ตามทะเบียน ๑ งาน ๕๔ ตารางวา และตำแหน่งนำชี้รังวัดอยู่นอกโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] แต่ที่ดินที่ผู้แทนแขวงทางหลวง มุกดาหารนำชี้ ผู้ร้องอ้างว่าอยู่ในเขตที่ดินที่ผู้ร้องครอบครองและทำประโยชน์อยู่ในปัจจุบัน โดยอยู่ภายใน ส.ค. ๑ เลขที่ [REDACTED] หมู่ที่ [REDACTED] ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา ซึ่งมี [REDACTED] เป็นผู้แจ้ง การครอบครองเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และผู้ร้องยังคัดค้านการรังวัดโดยอ้างว่า ที่ดินที่ผู้แทน แขวงทางหลวงมุกดาหารนำชี้ขึ้นนั้น ไม่ตรงตำแหน่งตามหลักฐานทะเบียนแสดงที่ดินนอกเขตทางหลวง สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากทะเบียนดังกล่าว มิได้เป็นเอกสารสิทธิที่ดินที่สำนักงานที่ดินเป็นผู้ออกให้ ดังนั้น หากแขวงทางหลวงมุกดาหารต้องการเข้าใช้ ประโยชน์ก็อาจจะต้องพิจารณาดำเนินการทางศาลต่อไป

๒) คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีประชาชนขอความเป็นธรรม เกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิที่ดิน ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๕ สรุปว่า ที่ประชุมมีมติรับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] ของผู้ร้อง โดยสำนักงาน ที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา ตรวจสอบพบว่า โฉนดที่ดินดังกล่าวออกโดยวิธีการเปลี่ยน น.ส. ๓ ก. เลขที่ [REDACTED] เป็นโฉนดที่ดิน ตามมาตรา ๕๘ ตริ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน^๔ ด้านทิศตะวันออก (ด้านพิพาท) แจ่มชัดที่ว่าง และหนังสือรับรองจากเจ้าหน้าที่ว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว (น.ส. ๓) ของ [REDACTED] มิได้แจ้งจดทะเบียนครอบครองของผู้ร้อง หรือแจ้งจดทะเบียนของผู้ถูกร้องแต่อย่างใด ประกอบกับในสารบบการออก น.ส. ๓ ก. ดังกล่าว มีการรับรองข้างเคียงครบถ้วน แต่ต่อมาในชั้น การเปลี่ยน น.ส. ๓ ก. เป็นโฉนดที่ดิน ด้านทิศตะวันออกเปลี่ยนเป็นจดที่ น.ส. ๓ และที่ครอบครอง ทั้งนี้ ผู้ร้องอ้างว่าได้ครอบครองที่ดินตามโฉนดที่ดิน แต่ไม่ตรงตามตำแหน่งในโฉนดที่ดินทั้งหมด เนื่องจาก เสียกรรมสิทธิ์บางส่วนทางด้านทิศเหนือจากการถูกครอบครองปรปักษ์ตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งยังมิได้แก้ไขโฉนดให้เป็นไปตามผลของคำพิพากษาโดยผู้ร้องครอบครองที่ดินประเภทกร้างว่างเปล่า และที่ดินที่ผู้ถูกร้องอ้างสิทธิซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] เข้าไปด้วย /แต่ยังไม่...

^๔ ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๕๘ ตริ เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้มีการออกโฉนดที่ดินสำหรับที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ซึ่งใช้ระวางรูปถ่ายทางอากาศในท้องที่ใด ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดท้องที่นั้นและวันที่เริ่ม ดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

การทำแผนที่เพื่อออกโฉนดที่ดินตามวรรคหนึ่งให้นำหลักฐานเกี่ยวกับระวางรูปถ่ายทางอากาศที่ใช้กับ หนังสือรับรองการทำประโยชน์มาปรับแก้ตามหลักวิชาการ แผนที่รูปถ่ายทางอากาศโดยไม่ต้องทำการสำรวจรังวัด เว้นแต่กรณี จำเป็นให้เจ้าพนักงานที่ดินทำการสำรวจรังวัด

แต่ยังไม่ปรากฏข้อมูลเป็นที่ยุติว่าบริเวณที่ผู้ร้องครอบครองนอกเหนือจากที่ดินตามตำแหน่งในโฉนดที่ดิน มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินหรือไม่

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีการกำหนดแนวเขตที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงในพื้นที่ ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ทับซ้อนกับที่ดินที่ผู้ร้องครอบครองทำประโยชน์หรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗^๕ ได้ให้การรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและการสืบทอดก ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และปฎิญาสาเกล้าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๗^๖ ได้ให้การรับรอง สิทธิของบุคคลในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินไว้เช่นเดียวกัน

๓.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบรับฟังได้ดังนี้

๓.๒.๑ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๔ กระทรวงคมนาคมได้ประกาศสงวนที่ดินสำหรับ วัตถุประสงค์ทาง (ที่ดินบ่อลูกรัง) ริมทางหลวงสายอุบลราชธานี – มุกดาหาร – นครพนม ระหว่างหลักกิโลเมตร ที่ ๑๒๒+๕๐๐ ในท้องที่ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร) โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ระบุว่าเจ้าหน้าที่ได้สอบสวนที่ดินที่สงวนไว้แล้ว ที่ดินมีสภาพเป็นที่รกร้างว่างเปล่าและไม่มีผู้ครอบครอง ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๘ เขตการทางอุบลราชธานี แขวงทางหลวงมุกดาหาร ได้สำรวจและจัดทำ แผนที่แสดงภาพและเขตที่ดินที่สงวนหวงห้าม มีเนื้อที่ ๔ ไร่ ๒ งาน โดยมีประชาชนเจ้าของที่ดินข้างเคียง ลงชื่อรับรองแนวเขตทุกด้าน กล่าวคือ [REDACTED] (มารดาผู้ร้อง) ด้านทิศตะวันตก [REDACTED] ด้านทิศตะวันออก [REDACTED] (มารดาผู้ร้อง) ด้านทิศเหนือ และ [REDACTED] ด้านทิศใต้ และเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา ได้ตรวจสอบและรังวัด ในระบบแผนที่ UTM และภาพถ่ายทางอากาศแล้วปรากฏว่าที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาท อยู่นอกโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] จึงไม่ทับซ้อนกัน

/๓.๒.๒ ที่ดิน...

^๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบทอดก

ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๖ ปฎิญาสาเกล้าด้วยสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๑๗

๑. ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยตนเอง และโดยร่วมกับผู้อื่น

๒. บุคคลใดจะถูกเอาทรัพย์สินไปจากตนตามอำเภอใจไม่ได้

๓.๒.๒ ที่ดินแปลงที่ทับซ้อนกัน คือ ที่ดินที่ผู้ร้องครอบครองทำประโยชน์โดยอ้างว่ามีเอกสาร ส.ค. ๑ เลขที่ [REDACTED] หมู่ที่ [REDACTED] ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี [REDACTED] ยายผู้ร้อง เป็นผู้แจ้งการครอบครองไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีประชาชนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๕ และศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผู้ร้องไปร้องเรียนขอความเป็นธรรม โดยยังไม่มีข้อมูลอันเป็นที่ยุติว่าที่ดินบริเวณที่ผู้ร้องครอบครองนั้นมีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินหรือไม่

๓.๓ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าการประกาศแนวเขตที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาทของผู้ถูกร้อง เป็นการดำเนินการตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พุทธศักราช ๒๕๔๒ อยู่นอกแนวเขตโฉนดที่ดินของผู้ร้อง และในการสำรวจเพื่อจัดทำแผนที่แนวเขตที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงแปลงพิพาทของเขตการทางอุบลราชธานี แขวงทางหลวงมุกดาหาร มารดาผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินข้างเคียงได้มาระวังแนวเขต และลงชื่อรับรองว่าไม่ได้ทับซ้อนกับที่ดินที่มารดาผู้ร้องครอบครองทำประโยชน์ ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้ดำเนินการโดยพลการ แม้ว่าผู้ร้องจะกล่าวอ้างว่าที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงทับซ้อนกับที่ดินที่ผู้ร้องครอบครองทำประโยชน์ซึ่งมีหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ [REDACTED] โดยมี [REDACTED] ยายผู้ร้อง เป็นผู้แจ้งการครอบครองเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ แต่เมื่อข้อเท็จจริงยังไม่สามารถสรุปได้ว่า ส.ค. ๑ ดังกล่าวตั้งอยู่บริเวณใด มีเนื้อที่และอาณาเขตติดกับที่ดินแปลงใด ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อยุติเกี่ยวกับแนวเขต ส.ค. ๑ ฉบับดังกล่าวว่าทับซ้อนกับที่ดินตามเอกสารทะเบียนแสดงที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงของผู้ถูกร้อง และผู้ร้องมีสิทธิในที่ดินแปลงพิพาทหรือไม่ ผู้ร้องจึงควรนำ ส.ค. ๑ ฉบับดังกล่าวไปขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่งและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑^๗ ต่อไป

ในชั้นนี้...

^๗ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘ ให้ผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน และยังมีได้ยื่นคำขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์นำหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินนั้นมายื่นคำขอเพื่อออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ฯลฯ

ฯลฯ

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง หากมีผู้นำหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินมาขออนุญาตที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ต่อเมื่อศาลยุติธรรมได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดว่าผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

ฯลฯ

ฯลฯ

ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากการกำหนดแนวเขตที่ดินสงวนนอกเขตทางหลวงในพื้นที่ตำบลกุดแห่อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดยโสธร ทับซ้อนกับที่ดินของผู้ร้อง

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๔๘/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ จึงมีมติว่า กรณีตามคำร้องยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

